

Упражняване на заетост от граждани на трети държави след еднократна регистрация от работодателя в Агенцията по заетостта

Действащата нормативна уредба в Република България дава възможност на българските работодатели да наемат на работа граждани на трети държави. В Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност (ЗТМТМ) и подзаконовите актове за неговото прилагане са предвидени специфични условия и изисквания, които трябва да бъдат спазвани от работодателите при наемане на работа на граждани на трети държави.

В настоящия кратък информационен материал са представени някои от условията и реда за упражняване на заетост от граждани на трети държави на територията на страната след еднократна регистрация от работодателя в Агенцията по заетостта (АЗ).

По смисъла на българското законодателство:

• **Гражданин на трета държава (ГТД)** е лице, което не е гражданин на Република България и не е гражданин на държава - членка на Европейския съюз, или на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство (Исландия, Лихтенщайн, Норвегия), или на Конфедерация Швейцария (§ 1, т. 4 от Допълнителните разпоредби на ЗТМТМ).

• **Лице от български произход** е лице, на което поне единият възходящ е българин (§ 1, т. 6 от Допълнителните разпоредби на Закона за чужденците в Република България).

• **Командирован или изпратен работник или служител в рамките на предоставяне на услуги** е работник, гражданин на държава - членка на Европейския съюз, или работник - гражданин на трета държава, който в рамките на определен период извършва работа на територията на Република България, определена в трудовия договор с работодател, чието седалище е на територията на друга държава - членка на Европейския съюз, или на трета държава при условията на чл. 121а, ал. 1, т. 2, буква "а" и ал. 2, т. 2 от Кодекса на труда (§ 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на ЗТМТМ).

• **Сезонна работа** е работа, която зависи от смяна на сезоните и е свързана с определено време на годината посредством повтарящо се събитие или поредица от събития, свързани със сезонните условия, при които необходимостта от работна ръка е значително по-голяма, отколкото при обикновени текущи работи (§ 1, т. 25 от Допълнителните разпоредби на ЗТМТМ).

Списъкът на икономическите сектори, включващи дейности, изпълнението на които зависи от смяната на сезоните, е утвърден със Заповед РД-01-47/17.01.2017 г. на министъра на труда и социалната политика, като в него са включени два сектора:

- селско, горско и рибно стопанство;
- хотелиерство и ресторантьорство.

Упражняване на заетост от ГТД след регистрация на работодателя в АЗ	<p>В определени случаи ГТД имат право да упражняват заетост въз основа на еднократна регистрация на работодателя в АЗ без да е необходимо издаване на разрешение за достъп до пазара на труда в Република България. Такова право имат:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лица от български произход – до получаване на разрешение за постоянно пребиваване (чл. 8, ал. 1, т. 1 от ЗТМТМ). 2. ГТД, командировани или изпратени в Република България от чуждестранния им работодател за изпълнение на определени задачи за срок до три месеца в рамките на 12 месеца (чл. 9, ал. 3 от ЗТМТМ).
--	--

	<p>3. ГТД, командировани или изпратени в Република България от чуждестранния им работодател за срок до 6 месеца в рамките на 12 месеца, за изпълнение на определени задачи, свързани с контрола и координацията по изпълнението на договор за туристически услуги между чуждестранен туроператор и български туроператор или хотелиер (чл. 9, ал. 4 от ЗТМТМ).</p> <p>4. ГТД, наети за извършване на сезонна работа до 90 дни без прекъсване в рамките на календарната година (чл. 24, ал. 3 от ЗТМТМ).</p>
<p>Необходими документи, които работодателят подава в АЗ за регистрация на заетост на лице от български произход</p>	<p>Работодателят е задължен да подаде следните документи в <u>7-дневен срок от началото на заетостта</u>:</p> <p>1.1. декларация по образец съгласно приложение № 5 на ППЗТМТМ – 2 екземпляра;</p> <p>1.2. декларация на работодателя, че са спазени условията на чл. 7, ал. 1, т. 3 от ЗТМТМ (предлаганите условия на труд и заплащане не са по-неблагоприятни от условията за българските граждани за съответната категория труд);</p> <p>1.3. други документи, които се изискват съгласно българското законодателство за заемане на посочената от работодателя длъжност, когато такива са необходими;</p> <p>1.4. заверено от работодателя копие на срочен трудов договор, сключен по условията на българското законодателство, за длъжност с код по НКПД, подписан от страните и влизащ в сила от датата на издаване на документа за пребиваване на работника - гражданин на трета държава, и копие от длъжностната характеристика, когато е неразделна част от договора;</p> <p>Важно!</p> <p>В договора следва да са определени задълженията на страните относно разходите за квартира, медицинско лечение, застраховки, транспорт от и до държавата, където е обичайното местоживее на работника - гражданин на трета държава (чл. 2, ал. 4 от ППЗТМТМ).</p> <p>1.5. документ, че са изпълнени условията за упражняване на професия, включена в Списъка на регулираните професии в Република България, приет с решение на Министерския съвет на основание чл. 3 от Закона за признаване на професионалните квалификации (когато се касае за упражняване на регулирана професия);</p> <p>1.6. копие от страницата на документа за задгранично пътуване със снимката и личните данни на работника - гражданин на трета държава;</p> <p>1.7. копие от удостоверение за български произход.</p> <p>Важно!</p> <p>Съгласно чл. 30а, ал. 2 от ППЗТМТМ регистрацията се потвърждава със заверка на декларацията (приложение № 5 на ППЗТМТМ) от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта в 10-дневен срок от датата на подаването ѝ, като на вносителя се връща заверен екземпляр.</p>

<p>Необходими документи, които работодателят подава в АЗ за регистрация на заетост на ГТД, командирован или изпратен в Република България от чуждестранния му работодател за изпълнение:</p> <p>✓ на определени задачи за срок до 3 месеца в рамките на 12 месеца (чл. 9, ал. 3 от ЗТМТМ);</p> <p>✓ на определени задачи, свързани с контрола и координацията по изпълнението на договор за туристически услуги между чуждестранен туроператор и български туроператор или хотелиер, за срок до 6 месеца в рамките на 12 месеца (чл. 9, ал. 4 от ЗТМТМ).</p>	<p>Местното лице (работодателят), приемащо командирования или изпратен работник или служител, подава в Агенцията по заетостта следните документи <u>преди началото на заетостта</u>:</p> <p>1.1. декларация по образец съгласно приложение № 5 на ППЗТМТМ – 3 екземпляра.</p> <p>1.2. декларация на работодателя, че са спазени условията на чл. 7, ал. 1, т. 3 от ЗТМТМ (предлаганите условия на труд и заплащане не са по-неблагоприятни от условията за българските граждани за съответната категория труд).</p> <p>1.3. копие от страницата на документа за задгранично пътуване със снимката и личните данни на работника - гражданин на трета държава.</p> <p>1.4. копие от договора с чуждестранна фирма за предоставяне на услугата, който е основание за приемане на командированото лице, заверен от страните по договора с подпис и печат;</p> <p>1.5. легализиран съгласно българското законодателство документ за регистрация, легитимиращ чуждестранния работодател - страна по договора;</p> <p>1.6. легализирано съгласно българското законодателство писмо-потвърждение от чуждестранната фирма - работодател, което:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ удостоверява наличието на трудово правоотношение с командирования работник; ✓ посочва конкретните задачи за изпълнение; ✓ определя срока на командироване; ✓ гарантира изплащането на трудовото възнаграждение и покриване на разходите за социално осигуряване и здравна застраховка на командирования. <p>Важно!</p> <p>Регистрацията се извършва <u>преди влизането на ГТД на територията на Република България</u> и се потвърждава чрез заверка на декларацията (приложение № 5 на ППЗТМТМ) от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта в 10-дневен срок от датата на подаването ѝ, като на вносителя се връща заверен екземпляр.</p>
<p>Необходими документи, които работодателят подава в АЗ за регистрация на заетост на ГТД, наети за извършване на сезонна работа до 90 дни без прекъсване в рамките на календарната година (чл. 24, ал. 3 от ЗТМТМ)</p>	<p>За регистрация на сезонна заетост до 90 дни без прекъсване в рамките на календарната година работодателят подава в Агенцията по заетостта следните документи <u>преди началото на заетостта</u>:</p> <p>1.1. декларация по образец съгласно приложение № 5 на ППЗТМТМ – 2 екземпляра;</p> <p>Важно!</p> <p>Към декларацията се прилага списък на чужденците, с посочени имена на български език и на латиница, дата на раждане, № на паспорта, гражданство, длъжност и продължителност на заетостта.</p> <p>1.2. обосновка на искането (посочват се фактите и обстоятелствата, които налагат наемане на ГТД за сезонна заетост до 90 дни);</p> <p>1.3. декларация на работодателя, че са спазени условията на чл. 7, ал. 1, т. 3 от ЗТМТМ (предлаганите условия на труд и заплащане не са по-неблагоприятни от условията за българските граждани за съответната категория труд);</p>

Важно!

В декларацията следва да са посочени имената на всички чужденци, посочени в декларация (приложение № 5 на ППЗТМТМ).

1.4. други документи, които се изискват съгласно българското законодателство за заемане на посочената от работодателя длъжност, когато такива са необходими;

1.5. заверено от работодателя копие на срочен трудов договор, сключен с всеки един чужденец по условията на българското законодателство, за длъжност с код по Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД), подписан от страните, с клауза „влизаш в сила след регистрация на заетостта в Агенция по заетостта и влизане на чужденеца на територията на Република България“.

Към трудовия договор се прилага и копие на длъжностна характеристика, подписана от всяко от наетите лица, в случай, че е неразделна част от него.

Важно!

В трудовия договор следва да са определени задълженията на страните относно:

- ✓ разходите за квартира;
- ✓ медицинско лечение;
- ✓ застраховки;
- ✓ транспортните разходи от и до държавата, където е обичайното местоживееене на работника - гражданин на трета държава.

Забележка: Транспортните разходи от мястото на произход на сезонния работник до работното му място в Република България са за сметка на работодателя, който поема и разноските в обратна посока, независимо от причините за прекратяване на трудовото правоотношение с наетия работник.

1.6. документ, че са изпълнени условията за упражняване на професия, включена в Списъка на регулираните професии в Република България, приет с решение на Министерския съвет на основание чл. 3 от Закона за признаване на професионалните квалификации (когато се касае за упражняване на регулирана професия);

1.7. копие от страницата на документа за задгранично пътуване със снимката и личните данни на работника - гражданин на трета държава;

1.8. декларация, че са спазени изискванията на чл. 28, ал. 1 – 4 от ЗТМТМ, а именно:

- ✓ на сезонния работник ще бъде осигурено подходящо, отговарящо на всички изисквания за безопасност и здраве, жилище до изтичане на срока на договора;
- ✓ жилището се предоставя от работодателя или се осигурява с неговото съдействие;
- ✓ за ползването на жилището сезонният работник сключва договор за наем;

	<p>✓ наемната цена на жилището е съобразена с получаваното от сезонния работник възнаграждение и с качеството на жилището и не се приспада автоматично от възнаграждението на сезонния работник.</p> <p>Забележка: В декларацията, че са спазени изискванията на чл. 28, ал. 1 – 4 от ЗТМТМ, следва да са посочени имената на всички чужденци, посочени в декларацията по приложение № 5 на ППЗТМТМ.</p> <p>1.9. Копие на документи, издадени на работодателя от компетентните органи за извършване на хотелиерска и/или ресторантьорска дейност и дейности в селското, горското и рибно стопанство.</p> <p>Забележка: Документът се изисква при регистрация на сезонна заетост в сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Селско, горско и рибно стопанство“.</p> <p>Важно!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Документите за регистрация на заетостта се подават от работодателя в Централна администрация на Агенция по заетостта на адрес: бул. „Дондуков“ № 3, София – 1000. • За наемане на чужденци за сезонна заетост до 90 дни, документите могат да се подават в Регионалните служби по заетостта в София, Бургас, Варна, Пловдив и Благоевград, както и в Дирекции „Бюро по труда“ в Самоков, Смолян и Разлог. • Регистрацията се извършва <u>преди</u> влизането на ГТД на територията на Република България и се потвърждава чрез заверка на декларацията (приложение № 5 на ППЗТМТМ) от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта в 10-дневен срок от датата на подаването ѝ, като на вносителя се връща заверен екземпляр.
<p>Информация, която Агенцията по заетостта събира за работодателя по служебен път във връзка с регистрацията на заетост</p>	<p>Агенцията по заетостта събира по служебен път следната информация:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ данни за работодателя, вписани в Регистър БУЛСТАТ, или за единния идентификационен код (ЕИК) на работодателя съгласно чл. 23 от Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел; ✓ регистрация в Българската търговско-промишлена палата, когато има такава; ✓ актуално състояние - в случаите на фирми без ЕИК. <p>При регистрация на сезонна работа до 90 дни Агенцията по заетостта служебно изисква информация от:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Министерството на външните работи за наличие на обстоятелства по чл. 5, ал. 2 от ЗТМТМ (При кандидатстване за първоначален достъп до пазара на труда, както и за продължаване на заетостта, чужденецът следва да пребивава извън територията на Република България освен в предвидените в ЗТМТМ случаи); ✓ Националната агенция за приходите (НАП) за наличие на задължения на работодателя;

	✓ Изпълнителната агенция "Главна инспекция по труда" за влезли в сила наказателни постановления за нарушения, посочени в чл. 11 ЗТМТМ.
Такса за регистрация на заетост	Работодателят не заплаща такса при регистрация на заетост.
Продължителност на регистрираната заетост	Максимално допустимата продължителност на регистрираната в Агенцията по заетостта сезонна заетост е до 90 дни. Важно! При сезонна заетост до 90 дни не се допуска смяна на работодател , както и работа при друг работодател чрез сключване на втори трудов договор.
Продължаване на регистрираната сезонна заетост до 90 дни в последващ период от 9 месеца	<ul style="list-style-type: none"> • Регистрираната сезонна заетост до 90 дни може да бъде продължена в последващ период от 9 месеца, за което е необходимо издаването на разрешение за сезонен работник. • При продължаване на сезонната заетост не е необходимо работникът да пребивава извън територията на Република България. • Сезонният работник може да продължи да работи при същия работодател или да смени работодателя си. • Заявлението за продължаване на заетостта на сезонния работник при същия работодател, се подава от работодателя не по-късно от 14 дни преди изтичане на срока на регистрираната сезонна заетост. • Заявлението за промяна на работодателя на сезонния работник се подава от новия работодател не по-късно от 14 дни преди изтичане на срока на регистрираната сезонна заетост.
Уведомяване на Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“ (ИА ГИТ)	В 7-дневен срок от действителното започване на работа на чужденците, работодателите са длъжни да уведомят съответната териториална дирекция на ИА ГИТ.

Нормативна уредба:

- [Закон за трудовата миграция и трудовата мобилност](#) (обн. ДВ. бр.33 от 26.04.2016 г., ... посл. изм. и доп. ДВ. бр.24 от 16.03.2018 г.)
- [Закон за чужденците в Република България](#) (обн. ДВ. бр.153 от 23.12.1998 г., ... посл. изм. ДВ. бр.56 от 06.07.2018 г.)
- [Правилник за прилагане на Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност](#) (обн. ДВ. бр.79 от 07.10.2016 г., ... посл. изм. и доп. ДВ. бр.43 от 25.05.2018 г.)
- [Правилник за прилагане на Закона за чужденците в Република България](#) (обн. ДВ. бр.51 от 05.07.2011 г., ... посл. изм. и доп. ДВ. бр.57 от 10.07.2018 г.)

Забележка:

Повече информация и образци на необходимите документи могат да бъдат намерени на официалната страница на Агенцията по заетостта в интернет на следния линк: <https://www.az.government.bg/pages/zaetost-na-chuzhdenci-normativna-uredba/>

22 август 2018 г.

Българска стопанска камара